

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

<p>Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap. Megkapja a lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen. Előfizetési ár: egész évre 6 K. Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 28. (SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér fizetendő. Állandó hirdetéseknek nagyobb kedvezmény. Kisebb hirdetésekre külön árszabás. Egész oldal...kor. 50.— Negyed oldal...kor. 15.— Fél oldal...kor. 28.— Nyolcad oldal...kor. 10.— A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
--	--	---

A magyar nemzeti művelődés ősi hajlékáról, a pannonhalmi főapátság ormáról fekete zászló leng. A főapátsághoz tartozó iskolákban szünetel az oktatás munkája. Az apátság gyászol, gyászolja főpásztorát. De a gyász nemcsak a nagyérdemű szerzeté és nemcsak a főapátság területére szorítkozik, kihat a veszteség fölötti bánat és részvét az egész országra, de különösen a magyar keresztény társadalomra. Fehér Ipoly főapát elvesztését megérzi a keresztény magyar kultúra, melynek egész életén keresztül egyik tipikus alakja volt. Megtestesítve szemléltük benne a szerzet alapítójának, szent Benedeknek szellemét. Imádság és munka, hit és tudomány, szeretet és szigor, lelkiismeretesség, a kötelesség hiú teljesítése, az egyszerű igények, önfegyelmezés oly elvei a keresztény életnek, amelyek a keresztény nevelőt hivatásának betöltésében az eszményi nevelő magaslatára helyezik. A magyar pedagógiai világ szemében ezen a magaslaton állott az elhunyt főapát.

Már mint kezdő tanár tudományosan képzett elmével lép a katedrára.

Hivatásában nem ismert nehézségeket. Értelmes, szabatos tanításai és azon benső törekvése, hogy nevelőtanításának eredményeit még a leggyöngébb tanuló haladásában is észlelhessen, oly nevelői tekintélyt szereztek számára, hogy rövid idő után már gimnáziumi igazgatóvá, majd a szegedi tankerület főigazgatójává lép elő.

Mint pedagógusnak kiváló pedagógiai érzéke volt. Be tudott nézni a gyermek lelkébe és azt menten minden elfogultságtól, a pszichológus bölcs szeretetével vizsgálta. Tanítványai között különbséget csak abban ismert, hogy melyik mily mértékben igényeli az ő nevelői gondoskodását. És lelki öröm, a munka jóleső tudata

töltötte be nemes lelkét, hogyha egyik-másik «gyöngé» és «leggyöngébb» tanítványát a szorgalom és haladás útjára vezethette. A szigorban következetes volt és ezért nemesak tanítványai, de később mint igazgatót és főigazgatót a vezetése alatt állott tanárok is szerették és becsülték. Igazságos szigora a tanítványokban nemes becsvágyat ébresztett a tanulói kötelmek teljesítésére, a tanárookban pedig erősítette és táplálta az igazi, a benső hivatásszeretetet.

A szolgálói módon végzett munkát azonnal felismerte és nem sokra értékelte; mert a nevelő munkája abban különbözik az egyszerű napszamos munkától, hogy amíg ez csak materiális haszonért, jutalomért dolgozik, a nevelő fáradságának legfőbb jutalmát saját öntudatának ítéletében kell hogy keresse és ez nevelői ténykedésének legkisebb mozzanatából is kiérezhető.

Fehér Ipoly a tudományt irodalmilag is művelte. Tanár korában tankönyveket is írt. Tankönyvei a fizikai és vegytani oktatás történetében korszakot jelentenek. Könyveinek világos, könnyed irálya és rövid, a tankönyv igazi céljának megfelelően kiválasztott tartalom, a gyermek gondolkodását hiven követő részletezés meglepő sikert biztosítottak könyveinek, amelyeket a szóvalódi értelmében a szükség, a célszerűség irattak meg vele s nem a kiadók rábeszélései.

Pedagógiai tudását az országos közoktatásügyi tanács ügykörében is hasznosította. Az ország köznevelés ügyének ezen első testületében, mint annak társelnöke, évtizedeken keresztül vezetője, irányítója volt a nemzeti közoktatás rendszerének. Az országos tantervi és rendtartási munkálatoknál egyidőben igazi sziklavárat képezett a keresztényellenes tendenciákkal szemben. Meggyőző érvelései oly szónoki erőt kölcsönöztek felszólalásainak, hogy a támadó kísérletek nem juthattak tovább az egyszerű kísérlet sikerénél. És mint főapátnak nagy érdemeit a rend mai tekintélye hirdeti. Schmidt-tel szölok, nem akart ő többet csak azt, hogy szent Benedek rendházai azok legyenek, amiknek azokat szent Benedek alapította: a keresztény nemzeti művelődés

tényezői az erőszak és gonoszság elleni várak, a védelemnek és üldözöttek menedékhelyei, a békeesség otthonai, a keresztény erény és jámborság mintáiskolái, a tudomány menedékei, az irodalom levellárái, az ifjúság iskolái, a tudósok egyetemei, az imádság templomai, a munka műhelyei. És ezt elérte az Istenben boldogult főpápa, kinek koporsójánál halás kegyelettel rojja le gyászát a magyar kath. tanítóság. Az ö. v. f. n.

Ember Károly.

A népiskolai leánynevelésről.

Közönségesen elfogadott elv, hogy a leányok az egész vonalon, az elemi iskolától az egyetemig ugyanazt tanulják, a mit a fiúk s ebben odáig mentünk, hogy a tanító és tanítónőképzőben s az elemi iskolában, tehát ezen mindenképen népoktatási intézetekben, a kézimunkát kivéve, a tanterv is ugyanaz.

E tényt valánképpen indokolni kellett volna, de tekintetben a legtudományosabb pedagógiai munkák sem hoznak fel számbavehető érveket.

Pedig csak úgy ok nélkül csinálni valamit, különösen tervtelenül és öntudatlanul alkotni meg egy egész ország nevelésügyét, mindenestre megdöbbentő.

Szerény véleményem szerint nevelésügyi rendszer alkotásánál:

1. Lélektani;

2. célszerűségi indokokból kell kiindulni. Ha a tanterv egységes, az annyit jelent, hogy fiúk és leányok lélektanilag azonosok; holott ezt semmiféle lélekbuvár vagy fiziologus soha sem állította és nem is állíthatta. A tekintetben irányadók a:

a) Az erkölcsi;

b) természeti jelenségek.

Erkölcsei szempontból, mi, akik a keresztény vallás és az evangélium alapján állunk, úgy ítéljük meg a nőt, akinek életében, tehát lelkivilágában döntő a szepőlöten tisztaság, a legbensőbb kedélyi élet s a vallásos egyensúly. Ha mindent összevissza tanítunk a lányoknak, amit tulajdonképen a fiúk számára alkottunk, mivel a női lélek logikái, rendszerezési igazságokra való képesség szempontjából szétszórtabb, érzékibb, közvetlenebb, kevésbé általánosító, amolyan szecessziós, bizonytalan, tudálekos, de semmiképen sem alapos női lelket kapunk, amely félig fiú, mert annak neveltük és félig nő, mert nőnek született s így erkölcsi és vallásos felfogásában is közelebb visszük a szabadabb, merészebb, esetleg lazább de erősebb jelleménél fogva biztosabb alapokon álló férfhoz, vagyis a közmondásosan «ingatag» aszonyt nevelési rendszerünk által meg ingatagabbá csináljuk. Ez állításaim igazolására egyszerűen utalok arra, hogy amióta hazánkban az «iskolás» leánynevelés általános lett, mióta az iskola a leányt kiemelté

a családból s a fiúkhoz hasonló lelki motívumokkal látja el:

I. Meglazult a családi élet.

II. Megszületett a «hungara»

III. Általános lett a nők erkölcsének lazulása.

IV. Még a eselédviszonyok is megromlottak. Hiába fogják ezeket a tényeket mással magyarázni, mert általános tünetekkel állunk szemben s a logika azt hirdeti, hogy általános tünetményeknek az oka is általános; már pedig a nőkre, a nevelési rendszeren kívül hazánkban más egyetemes ok hatássa nincs; tehát a bajok forrása is okvetlen ebben van.

Szörványosan más okok is lehetnek. Ezek pedig bizonynyal kitünő támogatói helyel-közzel a rossz irányú nevelésnek s így annak hatása annál nagyobb.

Célszerűségi szempontból pedig egyáltalán nem indokolt a leányoknak a

1. Gramatikát,

2. Világtörténelmet,

3. A számtanból a különféle törtéket,

4. A fizikát,

5. Természetrájt,

6. A polgári jogokat és kötelességeket, sőt még

7. A magyarok történetét sem, úgy tanítani mint a fiúknak. Nem azt hirdetem, hogy a lányoknak ezekre nincs szükségük. Igenis van. A tudomány elemeit élő ember a civilizált európai társadalomban, legyen az az ember férfi vagy nő, büntetlenül nem nélkülözheti.

Kilenc teljes tanéven át 10—16 éves lányokat tanítottam, még pedig számtant, mértant, fizikát, vegytant és természetrajzt adtam elő s ez idő alatt módomban volt megítélni, hogy helyesen tanítunk-e vagy sem.

A leányokat e tárgyak egyáltalán nem érdekelték. A fizikai és vegytani kísérletek alatt százzszor értem rajta őket, hogy apró-cseprő ékszerekkel, vagy játékszerekkel mulattak egymás között s akármilyen élénk volt a kísérlet, pld. drót égetése oxigénben, vagy foszforhidrogén előállítása, amely kísérletek mindenkit meglepnek; a leányok nem emlékeztek rá 2—3 hét múlva s a tanév végén semmit sem tudtak róla. A számtant gyűrűzetes haladás szerint tanítottam, az I-ső osztályban ugyanazt, mint a II. és III-ikban, tehát olyan módon, hogy kibővíve mindig ugyanazt tanulták. Vegyük hozzá, hogy a lehető legjobb módszerrel, amit minden biztos s minden tanítóegylet a legjobbnak ismert fel s a fiúknál esudákat lehet vele művelni s ime mi volt az eredmény? A IV-ik osztályban mindent újra kellett tanítanom, mert a IV. oszt. anyagát nem lehetett megkezdeni, mivel a lányok minden előzőtt elfeledtek. Ez sem érdekelte őket.

Nem is érdekeltette. Hiába mondja Herbert és iskolája hogy: «a lelkiélet és működés fokozatait: a szemlélet, asszociáció, rendszer és filozofia képezi», mert ha be is lehetne igazolni a férfira, — amiben Tamás vagyok, — a nőkre nézve soha senki be nem bizonyítja. Egyáltalán

ilyen kétséges és vélekedő álláspontokra legjobb nem adni semmit. $2 \times 2 = 4$ ez igaz, a többi állítás, különösen a lélekre vonatkozólag ingovány, a melybe, ha ráépítünk, minden elsüllyed. A kis, 5–6 éves leány sokszor ritka filozóf, ellenben gyenge szemlélő s még gyöngébb asszociáló médium. Jellemző, hogy minden leány és minden asszony elsősorban, bármily szűkös keretben, filozóf. De rettentően rossz filozóf s rossz is marad élete végeig. Senki olyan könnyen nem általánosít az egyes esetekből, mint az asszony-nép, de senki olyan kevés lényegbelátással nem bír, mint ismét az asszony.

Idővel talán alkalmam lesz kifejteni a tételt, hogy: *«a bölcsélet hamarabb az érzelmek, mint az értelem tudománya»*. A nyájas olvasó ne dőbbenjen meg ezen. Igaz, hogy minden eddigi felfogást a fejetetejére állít eme tétel, de kötöm magam hozzá, hogy igaz. A filozofia mai nap-ság, a kísérletek napjaiban, elveszítette a talajt a lába alól. Amit nem tudunk kiszámítani, avagy kísérletekkel igazolni, azt jó lélekkel elhiszhetjük, de tudni nem tudjuk.

Kísérletileg a leányneveléssel úgy áll a dolog, hogy a leány kéz, szem, fül, szaglás, izelés, ügyeségekre alkalmas, sőt magas fokra jut, de mihelyt általánosítani kell, nyomban megzavarodik. A számtant tehát ne tanítsuk általánosítás okából, mert ez kárbavesztett munka. Épígy kárvesződni az elvekre épített fizikával, természetrajzzal, mert bolondos fizikusokat, együgyű darvinista természetrajzistákat kapunk. *A leánynevelés a szó magasabb értelmében vett mesterségre való tanítás legyen.* Tanítsa varrni, de ehhez számolás, rajzolás es műérzék kell. Nem fogom ez okból az egész számtant tanítani, hanem azt a műveletet, amelyre az adott esetben szükség van, de azt sem általánosságban, hanem a speciális esetnek megfelelő módon. Nem kezdek rendszeres rajztanításba, a rajzolás törvényei szerint, hanem rajzoltatok az épen szőnyegen levő varrás céljából. Haladók esetről-esetre.

Igy a napi foglalkozás által adott esetek szerint tanítok fizikát, vegytant, de soha általánosságban, soha rendszeresen, hanem alkalom szerint.

Igy járok el a történelemmel is. Felmerül egy eszme. A célból előrántom azt a királyt vagy nagy embert, avagy korszakot, a mely alkalmas a felmerült eszme megvilágítására. Mindezt megtehetem, ha a leányokat dolgoztatom a konyhakertben, a varró műhelyben, a konyhában stb., mert munkaközben minden felmerül. De tehetem, hogy az olvasókönyv adjon erre alkalmat, sőt tehetem, hogy a tanterv, mely a *folytonos munkára van alapítva*, alkalmat adjon ilyen rendszer nélkül való tanításra. Vagyis: *népiskolai leánynevelésünk alapja legyen a minden oldalú munka*, akár slőjdre, akár kertészetre, akár varróműhelyre, jobban mondva valamennyire építve s a tantárgyak ezeknek szolgáljanak eszközül.

Munkaközben olyat nem tanulhatunk, amit a leány a munka érdekében meg nem ért.

Ha ehhez veszem az igazi vallásgyakorlatta egybekötött hittantantást, hogy a leány érzelmevilága erkölcsi alapra helyezkedjek, előttem áll a helyes leány nevelés képe s az az irány, amely korrigálja mai leánynevelési rendszerünk főhibáját, a munkanélküli abotrakciót.

A fegyelmezetlen, padba ültetett leány elméletet nem tanul, mert arra nem való, de a sok ottülés miatt munkaösztönét elveszti és készen van az életre képtelen nő.

Ellenben a slőjd, kertész, női kézimunka stb. alapján nevelt leány felnövekedve, el sem tudja képzelni, hogy munka nélkül is van élet.

Nagyananyáink és atyáink azért neveltek fel 10–12 gyermekét, mert munkában nőttek fel s egyáltalán nem láttak semmi nagy dolgot abban, ha a gyermeknevelés és egyéb gondok teendőiket megsokszorozták.

Körödy Miklós.

Takarékosságra nevelés.

Hány ember előtt ismeretlen fogalom a takarékoság.

Az öngyilkosok legalább 50%-ának az volt egyik legnagyobb hibája, hogy nem volt takarékos. Tönkrement, kipusztult gazdák legtöbbször a szertelen pazarlás akasztotta nyakába a koldustarisznyát. Hát oly nehéz e szó birtokába jutni? Talán a takarékoság csak kiváltságoltak tulajdona? Nem! Ez is, mint a többi jó tulajdonság: szoktatás, példa, ránevelés által válik az embernek tulajdonává. És kétségtelenül a szülők és a tanítók vannak arra hivatva, hogy ezt a gyermekek lelkébe plántálják. Nem szándékom sem a szülők, sem a tanítók működésében hibákat keresni, de igenis e mostani pazarló, drága világban több gonddal, nagyobb körültekintéssel kell ezt a fontos élettulajdonságot nevelni. Kettőzött erővel szoktassuk, neveljük már jó eleve kis embereinket a takarékoságra! Mérheterlen nagy szolgálatot teszünk úgy egyeseknek s ezzel a hazának is, ha idejében takarékoságra neveljük a leendő polgárokat.

A rendes tanítási munkában számtalan alkalom kínálkozik erre.

Mutasson rá a tanító, ahol csak lehet, hogy a takarékoság haszonnal jár. A takarékos ember boldogul és nem szenved szükségét! Takarékoskodunk lehet ruhával, idővel, étellel, szállal, pénzzel stb. Amink van, az vagyunk. A vagyon, a pénz anyagi jólétünket biztosítja. Takarékos-sággal megtartjuk, sőt gyarapíthatjuk is vagyónkat.

De nem elég erről csak beszélni, példázgatni, hanem hassunk oda, hogy a gyermek a példakön fölbuzdulva, gyakorolja is ezt az erényt, mert csak így válik vérvé a takarékoság. Győződjék meg, lássa be, hogy a takarékoság haszonnal jár. Különösen amikor már pénz is forog a gyermek kezei között, még éberebb, még figyelmesebb legyen a tanító.

Legyen gondunk, hogy a gyermek ismerje a pénz értékét, becsülje azt meg, tudjon azzal bánni. Könnyű dolog ez, mert hisz ismétlő iskolába járó tanítványaink közül vannak, kik nap-számba járnak. Mutassunk csak rá, mennyit, mily nehéz munkát kell végezni azért a néhány fillérért. Különbösen nincs kicsinyeink között olyan, ki ne lett volna már pár fillérayi vagyonnak boldog tulajdonosa.

Gyűjtse, takarítsa azt meg. Ne költse el könnyelműen, ne pazarolja haszontalan nyalánkságra. De megtakarított pénzét ama tudattal csúsztassa le kis perselyének nyílásán, *hogy most takarékos voltam.* Örömmel ragassza azt a tiz filléres bélyegét takaréklapjára. *A persely, a póstatakarék e nevelési irány eszközei legyenek.* De ha tekintetbe vesszük, hogy a gyermek ügyiszereti a nagyokat utánozni, miért ne alakítanának ők is azok példájára egy kis takarékpéztárt?

Igy elérjük azt a célt is, hogy megismerik a takarékos belelélet, működését. Közvetlenül szerznek tudomást a pénz forgásáról.

Az elmúlt évben alakítottam iskolámban ilyen iskolai takarékpéztárt. Tanítványaim segítségével megszerkesztettük a hozzá való naplókat, könyvecskéket. Megválasztottuk a tisztviselőket: pénztárost, könyvelőt, ellenőroket. Nehány napi útmutatás után egész egyedül, minden hiba nélkül működtek a kis hivatalnokok. A pénz beszédtek, elkönnyvétek. *A közönség pedig szorgalmasan hordta az eddig cukorra stbire pazarolt filléreit.* S az eredmény az lett, hogy a vizsga utáni közgyűlésen 100 koronáról számolt be kis pénztárosunk. *Tehát 78 gyermek egy év alatt 100 koronát takarított meg.* Sőt pénzüik szaporodott, mert a hitelszövetkezetben elhelyezett pénz még kamatot is hozott. Lelkem örült, midőn kicsinyeim ügybuzgóságát, örömet láttam. Kis fáradsággal, ki-ki megszerezheti magának ez örömet. Itt a kínálkozó alkalom, a tanítási év eleje. De mit ér az a tudat, hogy e munkámmal édes hazám jólétét is előmozdítom. Rajta tehát, alakítsunk iskolai takarékpéztárakat! Neveljük takarékoságra az iskola népét. Ez is szociális kérdés és feladat.

Bátorkeszi.

Kertész Ödön

A keresztény nevelő irányelvei.

Bareille József S. J. nyomán Czäuner Géza S. J.-tól.

I.

Az ifjúság nevelésében legfőbb példaképünk Jézus, az isteni Gyermekbarát. Benne a nevelői tulajdonságok utólrhetetlen tökéletességben ragyognak.

Ez isteni példaképet kell a keresztény nevelőnek elsősorban tanulmányoznia, szerinte kell magát nagyjelentőségű hivatalára kiképeznie.

Ima és elmélkedés által bele kell mélyednie

az isteni Nevelő szellemébe, hogy tőle nevelői bölcseséget tanuljon és ellesse a nevelés nehéz művészetének titkait.

Főleg pedig a nevelő legszükségesebb erényeit kell tőle elsajátítania: *áldozatkész szeretetet Isten és Isten képmása, a gyermeki szív iránt, az imádság és megfontoltság szellemét, szelidséget és türelmet, nyugodt határozottságot és okosságot, mindenre kiterjedő, fáradhatatlan buzgalmat a lelkek üdvéért.*

Igazi nevelő, ki többre becsüli magasztos hivatalát pusztá kereseti forrásnál, nem elégedhetik meg azzal, hogy a nevelésben merő időmitást, a nevelőben pusztá idomitót lásson.

Feladatát még korántsem oldotta meg, ha csak azt éri el, hogy növendékei külsőleg pontos rendet tartanak, némi illemtudást, külső tisztességet sajátítanak el s nagyjában tartózkodnak komolyabb természetű kihágásoktól.

Nem igazi nevelés az, mely csak ügyes tárgyalgokat, félművelt, tudákos uracsokat ad az életnek.

Elernyedt, elerőtlenedett korunkba vasakarátú, szilárd jellemű, vallási meggyőződésükben rendületlen férfiakat kell beállítanunk. Csakis ha ilyeneket nevelünk, mulnak majd el az önzetlen, áldozatkész katolikusok hiányán kesergő panaszok.

Természetesen nehéz és fáradságos feladat ez. De hát csak az egyház ellenségeinek kiváltása legyen az ifjúságot magukhoz ragadni?

Hát csak az istentelenségért, a hitet, erkölcsöt és társadalmi rendet felforgató célokért lehet az ifjúságot fellelkesíteni?

A katolikus nevelők ölbe tett kézzel néznek-e, mint lép annyi tapasztalatlan ifjú lélek gyanútlanul a kárhozát ösvényére, mint pusztul el testében, lelkében oly korán, ifjúsága első virágában; talán csak azért, mert a sötétség apóstolai lelkesebben dolgoztak érte, mint a világosság fiai?

Pedig mily óriás, mily mélyreható a nevelő hatalma!

Mint a magvető, ki százsoros termés magvát hinti el a földbe, úgy hinti ő is napról-napra, óráról-órára, sőt pereről-perere a legkecsgetőbb termés csiréit az ifjú szívekbe: egy-egy búzaszemet, egy-egy igénytelennek látszó gondolatot, mely a nyiló lelkek szüzi termőföldjén megfogamzik, kikel, virágzásnak indul s a szeretet melegén bő gyümölcsöt hoz.

E munkájában nincs szüksége művészi meszterfogásokra, nagyszabású szónoki remekművekre; elég, ha társalgás, beszélgetés, étkezés közben, séta alkalmával, mintegy észrevétlenül egy-egy jó szót ejt, egy-egy jó gondolatot kelt s az erény csirája, ime, kihajt a fogékony lelkében.

Sokat, igen sokat tehet a nevelő, ha teljesen átérzi feladatának nagyságát; ha van benne kellő buzgóság a gondjaira bizott gyermekek lelki üdvéért, szóval ha apostoli lelkületű nevelő.

Emléke sohasem fog elmosódni még felnőtt növendékei lelkében sem; a személyére, buzditásaira, intelmeire való visszaemlékezés nem egy megtévedt tékozló fiúnak könnyíti majd meg a visszatérést az apai házba.

Jó nevelő azon van, hogy az ifjú szívekbe korán elhintse az erények csiréit.

Hadd fejlődjék ott jókor a szeretet, szorgalom, engedelmesség, az elöljárók iránt való föltétlen bizalom.

A gyermeked őszinteség, a férfias vallásosság, a liliomtiszta ártatlanság virága hadd fejtsék ki bennük diszompajját!

Am ne legyenek ezek az erények merő művirágok, holmi erőtlen, rövidéltű melegházi növények, hanem önálló, maradandó értékű hajtások, melyek képesek legyenek egy egész életet illattal színnel, idealizmussal, életerővel betölteni.

Épen ezért szoktassa rá növendékeit, hogy az erkölcsi jót ne csak kényszerűségből, hanem meggyőződésből önelhatározásból és szabadon akarják.

E cél elérése végett használja fel a természetes eszközökön kívül a természetfölöttieket is.

Esedezzek gyakran és buzgón a világosság Atyjához ihletért és erőért úgy önmaga mint növendékei számára.

Ész és hit, természet és kegyelem együttműködése mindenesetre valóra váltja azt is, amire az emberi erők külön és egymagukban nem elegendők.

Örökké megbecsülhetetlen eszköz az ifjúság nevelésében a Mária-kongregáció. Böles nevelő nem mulaszthatja el, hogy e kiváló eszközt céljaira való tekintettel ne érvényesítse.

A szentséges Szűz anyai oltalma alatt, ki az isteni kisdedit nevelte, a rábizott ifjúság körében is meg fogja valósítani azon reményeket, melyeket joggal fűzünk a katolikus nevelők munkájához.

I. A nevelőnek szigorú kötelessége, növendékeit, illetőleg tanítványait az iskola és intézet törvényeinek lelkiismeretes megtartására szorítani. Kell tehát, hogy ezen törvényeket maga is jól ismerje.

Ismerkedjék meg velük, még mielőtt hivatalát elfoglalja, hogy mindjárt kezdettől fogva biztossan és határozottan lépjen föl.

Ismernie kell magát az épületet is, annak minden zegét-zugát, kertjét, közeli környékét, a sétautakat, kirándulási helyeket, hogy előre tájékozódjék azon helyek iránt, melyek kihágásokra nyújthatnak alkalmat.

II. Főlebbvalóival szemben legyen nyíltszívű az alárendelt nevelő.

Adjon számot nekik növendékei magaviseletéről, jó és rossz tulajdonságairól.

Ne vonakodjék a hivatalába vágó ügyekben tőlük tanácsot kérni; ne restelje megvallani nekik hibáit sem, melyeket akár engedékenységgel vagy túlszigorral, akár elhamarkodottsággal vagy aggályoskodással elkövetett.

Növendékeivel szemben azonban főlebbvalótól való függése dacára is iparkodjék önállóságát teljesen megőrizni.

Tudjon egyedül is rendet tartani.

Ne kelljen minduntalan felsőbb elöljárókra hivatkoznia s magát azon veszélynek kitennie, hogy növendékei öbenne csak alantas alkalmazottat lássanak.

III. A nevelők tartsák fenn föltétlenül az egyetértést egymás között azért is, hogy növendékeik egyazon szellemben nevelődjenek.

Csak egységes irányelvekkel lehet az ifjúság szellemi és erkölcsi fejlődésére állandó értékű, későbbre is kiható befolyással lenni.

Ne avatkozzanak tehát egymás hivatalába.

Fejtsék ki tevékenységüket a gondjaikra bízott csoportokban, osztályban s legyenek róla meggyőződve, hogy saját teendőik helyes végzése is elég gondot adhat.

Helytelen eljárás volna, ha különös kiváltságokat engedélyeznének, mikor egymást helyettesítik akár otthon, akár az iskolában; épen ilyen alkalmakkor kell a rend szigorú megtartását különösen sürgetniök.

Egy másról soha se nyilatkozzanak kevésbé elismerően növendékeik előtt; egymás tekintélyét ezúton ne kisebbítsék; ezzel kiki saját magának ártana legjobban.

IV. Jó nevelő csak az lehet, aki teljes odaadással szenteli magát hivatalának, aki le tud mondani a maga igényeiről s akit nem bánt a kisértés, hogy kimondottan vagy titkon saját kényelmének éljen, vagy hivatalos teendőinek rovására szenvedéllyel üzött kedvelt foglalatosságokra pazarolja idejét.

Ilyen nevelőhöz föltétlen bizalommal viseltetnek növendékei.

Azonnal megcsökken viszont azonban bizalmuk, mihelyt észreveszik, — pedig hamar észreveszik, — hogy tanárunk, nevelőjük csak másodrangú teendőnek tekinti a velük való foglalkozást, hogy inkább a maga személyes ügyeinek él, ahelyett, hogy nekik szentelné magát.

V. Főleg szeszélyes ne legyen a nevelő.

Aki majd kegyesen, kedvesen bánik növendékeivel, majd durván, gorombán, aki egyszer derűre-borura megenged mindent, másszor pedig ok nélkül mindent megtagad, akinek katedráját a gyermekek majd körülrajongják, majd ismét messziről kerülnek, aki mint a szélkakas folyton változik: az nem számíthat növendékei szívében maradandó jó hatásra.

Igaz, hogy a legkülönfélébb lelki hangulatban, előforduló nehézségek, szenvedések, lelki küzdelmek közepette egyazon kedvűnek lenni, a kedélynyugalmat megőrizni, magát türelmetlenségre nem ragadtatni s következőleg mindig ugyanazon szeretettel, mérséklettel bánni a növendékekkel igen nehéz dolog: de föltétlenül szükséges, eredményes, áldásos nevelői működéshez.

VI. A tanítással és neveléssel járó nehézségeket, kereszteteket nemes elszántsággal, sőt kesz örömmel vállalja magára a keresztény nevelő.

Sikert nevelői munkájához ép a nehézségek leküzdésével, áldást a keresztetek türelmes viselésével fog biztosítani fáradozásaira.

Krisztus is kereszt által váltotta meg a világot; aki vele a lelkek üdvét akarja munkálni, illik, hogy szinten átkarolja a keresztet.

Két dologban sohasem eshetik túlzásba a keresztény nevelő: növendékeiért tulsokat nem imádkozhatik és soha értük tulsok áldozatot nem hozhat.

VII. Nagy szeretettel viseltessék a nevelő a gondjaira bízott növendékek iránt akkor is, ha olykor e szeretetre talán érdemtelenekek volnának.

Isten sem szünik meg őket szeretni, ha hibákba, gyarloságokba esnek, ha hálátlansággal, sőt megvetéssel viszonyozzák szeretetét.

«Jóval győzd meg a gonoszt», írja az apostol. (Róm. 12. 21.)

A leggyöngébb, a leggyámoltalanabb növényekben is iparkodjék Krisztust: a gyermek Jézust szemlélni s fogadja gondjaiba határtalan szeretettel.

Talán ép az ilyen kevéssé rokonszenves gyermekekre vonatkozik az isteni Üdvözítő szava: «Bizony mondom nektek, amit egynek ezen legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.» (Mát. 25. 40.)

Jézus példájából általában sokat tanulhat a nevelő.

Íme, miként fárad, dolgozik, munkálkodik Ő az emberek boldogításán, mint világosítja fel, mint buzdítja és bátorítja, mint oktatja, fenyegeti és bünteti őket, de mindig szeretettel, pusztá, merő szeretetből.

Mily szelíd, békés, elnéző tanítványjaival szemben még akkor is, ha újra meg újra visszaesnek hibáikba.

Nem illik-e, hogy Jézus munkatársai is hasonlóképen cselekedjenek?

Minden nevelésnek egyik első módszertani elve, hogy a nevelő alkalmazkodni iparkodjék növendékeihez.

Az ő álláspontjukra kell helyezkednie, az ő gondolatkörükbe kell magát beleélnie, az ő módjuk szerint kell velük érintkeznie.

Le kell ereszkednie a legkisebbekhez is, az ő nyelvükön, az ő felfogásukhoz mérten kell rájuk hatnia, szóval ifjává kell lennie az ifjak között, sőt gyermekké a gyermekek között.

Tanulmányozza tehát növendékeinek jellemét, ismerje ki gondolkodásmódjukat.

Figyelje meg, mi hat rájuk, mi érdekli őket, mely oldalról közelíthetők meg legkönnyebben; mindaz, ami növendékei szemében figyelmet érdemel, érdekelje őt is.

Ebből a szempontból jó, ha részt vesz növendékeinek multságain, játékaiban is, amennyiben teheti.

Tájékoztató.

A tanítói füldek munkaváltsága.

Az esztergomi főegyházmege f. évi XIV. körlevele e tárgyban közli a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak f. évi 6527. sz. rendeletét, mely szerint kimondja, hogy a tanítói füldek megmivelésénél ingyen teljesítendő napszám munkáknak készpénzen megváltása esetén e váltságösszeg nem az egyházközseg összes ülőzö tagjaira, hanem kizárólag azokra vethető ki, akik a munkának természetben szolgáltatására kötelezve voltak.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A «Párkány-kerületi róm. kath. népnevelők egyesülete» rendes őszi közgyűlést Bényben f. év nov. 4-én az iskola helyiségében tartja, melyre a kerület egyházi és világi tagjait, valamint a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk. 9 órákor szentmise. A tárgysorozat főbb pontjai: A bényi templom mint 800 éves országos műemlék ismertetése a helyszínen. Végzi: *Pomóthy Gábor* kéméndi káplán úr. Elnöki megnyitó és jelentések. Ő eminenciájának, a bíboros hercegprímásnak elismerő leirata *Baláss János*, karvai főtanító nyugalmabavonulása alkalmából. Atnyujtja: *Tevelő Vargha* Dezső ker. tanfelügyelő, esperes. «Magyarországi Tanítók Orsz. Bizottságának» felhívása. Ismerteti *Scabó* Endre szőlgyeni tanító. Fonomimikai előadás. Tartja *Szegőné Gremen* Margit bényi tanítónő. A egyházmegei Főhatóság rendelete a kántortanítói füldek bérbeadása tárgyában. Ismerteti: *Kanossay* József muzslai főtan. Kéménd, 1909. okt. 25. *Kucsera Gyula*, elnök.

Tanítógyűlés. A fertőszéplaki kerület róm. kath. tanítóegyesülete f. é. október hó 14-én tartotta őszi gyűlést Fertőszentmiklóson. *Kótsis* István elnöki megnyitójában a nevelés és tanítás között von párhuzamot. Helyteleníti, hogy az elemi iskola tanterve oly kevés időt enged a nevelésre. Szerinte a közismereti tárgyak anyagát szűkebbre szabva, a mainál kétszerre több idő jutna a nevelésre. Szilárd jellem nélkül a sok tudás legtöbbször csak kár a társadalom testében, míg a kevesebb tudású, de jó nevelésű egyének oszlopai a társadalomnak. *Boross Imre* gyakorlati előadásában a «Mosolygó almák» című olvasmány kezelését mutatta be: *Nagy Pál* pedig az V—VI. osztályban a «*Villamoságról*» tartott tanítást. A sikerült előadások után az iskolamulasztások okairól élénk vita fejlődött. A közgyűlés szerint a törvényben van a hiba. 15 naponként kell mulasztási kimutatást készíteni. Szept. 15-én kimutatott hiányzók meg lesznek intve, az október 1-én kimutatottak 1 korona bírságot fizetnek. Tehát 30 napi mulasztásnak a büntetése 1 korona, ez alatt a mulasztó gyermekek keres 20—25 koronát, ebből könnyedén kivágja a korona bírságot. Ez az oka, hogy ahol szeptember elsején kezdődik az iskoláztatás, csak október közepén és végén van együtt az egész osztály. A kath. iskolák Rendtartási Szabályzatának életbeléptetéseért már több ízben tett lépéseket az egyesület: minthogy a közgyűlés tudomása szerint a nm. püspöki kar legközelebbi tanácskozmánya elé már jóváhagyásra kerül a Szabályzat, megnyugvással várja annak legközelebbi életbeléptetését. A közgyűlés felkéri az Egyházmegei Hatóságot, hogy a tanítói és kántortanítói választások körül követendő eljáráshoz egységes utasítás kidolgozása volna ajánlatos, ez véget veine a sok lealázó kilineselésnek, korteskedésnek. A kántorpróbákon pedig csak a hitközseg képvisellete vehessen részt, mert a legtöbb helyen az avatottak tetszése irányadó a választásnál. *Haller* János röjtöki tagtárs 41 évi működés után a jól megérdemelt nyugalmába vonult; a közgyűlés szeretetének jeléül az egyesület örökös tagjául választotta. Végül a közgyűlés elhatározta, hogy a Szent-István-Társulatnak őszi te köszönetét tolmácsolja, hogy a tanítószágot a remek kiállítású és tartalmú *Tanítók Évkönyvével* megajándékozta. *Fertőszentmiklós. Szalay Lajos.*

Ta
tanító
szept
oszi g
melye
egyhá
nyitój
rom. k
Károly
termés
hazab
gyakos
volt s
gyát.
tanító
deke r
nek? I
társnak
kath.
úr pec
olvasó
londjü
«A sl
lőtfa
Ezen
annak
jelen
rita-re
gyűlés
mint c
áldozá
tásáho

Ny
nyára
Szent
részer
tatásb
közölj
E rova
egyes,
zatát
ményé
újabb
cikkéb
«A
irodal
Társul
olyan
Tanító
irodal
Tudós
mintáj
körébe
ambici
s a ka
a tanít
esapat
E I
szóló
tásába
attól:
körül
katholi
püspök
a közl
tipus l
rossz,
ban, h
gógia
minder
katholi
része

Tanítógyűlés. Szatmár-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület felsőbányai esperes-kerületi kör f. évi szeptember hó 30-án Girodtótfaluban tartotta rendes öszi gyűlését. A kör gyűlést szentmise előzte meg, melyet a kör egyházi elnöke, *Pály Ede* esperes-plébános, egyházmegyei ker. tanfelügyelő mondott. Elnöki megnyitója után a körgyűlés *Láng Viktor* színerváraljai róm. kath. tanítót választotta meg a jegyzői állásra. *Nagy Károly* girodtótfalui kartárs gyakorlói tanítást tartott a természetantból: a közlekedő-edényekről. A növendékek hazabocsátása után következett említett kartárs úr gyakorlati tanításának megbeszélése, ami igen eleven volt s több pedagógiai kérdés megvitatása képezte tárgyát. Következett a pályamunkák felolvasása: 1. *Mi a tanító teendője, ha iskolájában hadaró vagy dadogó növendéke van?* 2. *Mi eredménye van a helytelen emléztetésnek?* 3. *Miért mondják a szemléltető oktatást, igazi oktatásnak?* c. tételekről. *Halmi János* alsófernezhelyi róm. kath. tanító ezen három munkát, *Nagy Károly* kartárs úr pedig az általa választott tételről «A slójdántanításról» olvasott fel. Az értekezések megvitatása után 25 kor. jutalomdíjat *Halmi János* kartársnak ajánlja föl a gyűlés. «A slójdántanításról» c. értekezéseiért *Nagy Károly* girodtótfalusi kántortanítót elnök a sajtójából jutalmazta meg. Ezen aktus végeztével elnök örömmel ad kifejezést annak, hogy a kör tagok szép számban voltak szívesek megjelenni s üdvözölve *Máltéj* Ipolyt, a nagybányai miniorita-rendháznak, mint iskolafőntartónak kiküldöttét, a gyűlést berekeszti. *Pály Ede* felsőbányai esp.-plébános, mint ezen fiökkör méltó elnöke, minden évben anyagi áldozatokkal is hozzájárul az egyesületi élet előmozdításához, miért is méltó a fiatal nemzedék haláljára.

Egy vendég.

IRODALOM.

Nyilatkozatok a Tanítók Évkönyvéről. Bizonyára érdekelni fogja a katolikus tanítóságot, hogy a Szent-István-Társulat által oly nemes áldozatkészséggel részére juttatott népnevelési vezérkönyvet mily fogadtatásban részesítette a közvélemény. E célból alább közöljük a legtekintélyesebb sajtóorgánunk véleményét. E rovatunk szűk tére nem engedí meg, hogy minden egyes, a Tanítók Évkönyvét méltató lapnak a nyilatkozatát reprodukálhassuk, ezért csakis ama lapok véleményének a leközlésére szorítkozunk, amelyek valamely újabb szempontból írnak róla. Az **Alkotmány** hosszabb cikkéből kizsákkítjuk a következő részt:

«A katolikus élet fellendülése újabb és újabb irodalmi vállalatok megindítására bírja a Szent-István-Társulatot, ezek között azonban kevés vált hamarosan olyan népszerűvé, mint a most másodikban kiadott *Tanítók Évkönyve*. Ez a vállalat a XIX. század úttörő irodalmi almanachjai, az *Aurora*, a *Hebe*, a *Magyar Tudós Társaság évkönyvei*, a *Kisfaludy Társaság évlapjai* mintájára, fontos missziót tölt be: a katolikus tanítók körében akarja felébreszteni a katolikus öntudatot, ambíciót és tettvágyat. A testületi szellem megerősítése s a katolikus közösség tudatának foltozása által akarja a tanítókat a hódító katolikus renaissance erős segítségátá szervezni.

E héten megjelent a második, az 1909–10. tanévre szóló kötete. Hasonlít a tavalyihoz külsejében, beosztásában és szellemében, egy dologban azonban elüt attól: cikkeinek legnagyobb része ugyanazon gondolat körül forog. A legfontosabb gondolat körül, mely a katolikus tanítót érdekelheti. Már a székesfehérvári püspök bevezető cikke megpendíti azt az eszmét s utána a közlemények egész sora variálja. «A tanító kezdőtípus legyen — írja *Prohászka Ottokár* — agresszív a rossz, a baj, az elmaradottság ellen; ne csak az iskolában, hanem a közélet egész vonalán.» A modern paedagógia színvonalán álló s a kereszténység tanai által minden ízében áthatott tanítás mellett a bátor, férhas, katolikus közéleti szereplést köti a cikkeik legnagyobb része tanítóink lelkére s amikor ezt teszi, a közélet

bajainak olyan orvosserét ajánlja, mely feltétlenül hatni fog, csak ne resteljünk vele élni.

A katolikus tanúgy munkásainak és pártfogóinak színe-java találkozik ebben az évkönyvben.

A Katolikus Szemle a következőképen ír: «Kevés katolikus irodalmi vállalat lett egy esapásra olyan népszerű, mint mult évben a *Tanítók Évkönyve* s a most megjelent idei kötet tartalomjegyzékébe vetett egyetlen pillantás biztosít bennünket arról, hogy ez a népszerűség az idei kötet után csak gyarapodni és terjedni fog. Különbözik ez az évkönyv az évkönyvek sablonjától, mert nincs benne semmi sablonos. *Irodalmi része olyan magas színvonalú és eleven, mint egy élékelt folyóirat ünnepi száma*, a hivatalos résznek és a vegyes ismertetések rovatának közleményei sem száraz publikációk vagy hirdetések, hanem mind az évkönyv vezető gondolatának az élet mindennapi eseményeire való alkalmazásai. Ez a vezető gondolat pedig a modern, eslekvésre kész, előretörő és jelentőségéhez mértén érvenyesülni akaró közéleti katolicizmusnak egyedül helyes norma agendi gyanánt való proklamálása. Ügyesség, lelkesedés és áldozatkészség ajándékozta meg a magyar katolikus tanúgy barátait e könyvecskével. Előbbi tulajdonságok a szerkesztő, utóbbi a kiadó társulat munkáját jellemzik. Szerkesztő is, kiadó is részolgáltak a katl. tanúgy barátainak őszinte elismerésére».

A Népiskolai Tanúgy-ben a következőket olvasuk: «A *Tanítók Évkönyve* második kötete immár csaknem minden katolikus tanítónak a kezében van és — hiszem — abban a méltányolásban részesül, amelyet megérdemel. Ez a könyv nem közönséges sematizmus és árjegyzék, mint amelyet tucat számra terem az iskolanyitás évszaka, hanem becsületes utitárs a közéletbe, a társadalomba és az iskolába vezető ösvényeken. Célokat tűz ki a tanító elé, helyet jelöl a számára a kath. közérdek harcában, keresztény tanítói egyéniségét gazdagítja, a nevelés és tanítás munkájához eszközöket nyújt a részére s amellett megerősíti azt a kapesot, amelynek közte és a Szent-István-Társulat: mint a katolikus művelődés nagyjelentőségű tényezője között fenn kell állnia. Ingyen adja a könyvet a társulat, de becsüljük meg úgy, mint a keresztény nevelés-tanításnak áldozatok útján kivívott szerzeményét. Olvassuk, vizsgálgassuk és hassunk oda, hogy ez az Évkönyv évről-évre tökéletesebben szolgálja mindazokat a célokat, amelyek érdekében kibocsátják».

Az **Egyházi Közölny** ismertetése a következő: «Ez az izléses, kis, az első pillanatra szerény, de ha végiglapozzuk, bámulatosan tartalmas könyvecske egyik legpregnansabb kifejezője annak az eleven, életrevaló, bátor, okosan modern irányzatnak, mely néhány esztendeje a Szent-István-Társulat kiadói munkásságában s ennek vezetésében — különösen az iskolai ügyi téren — életre kelt. Ez a kis Évkönyv, mely most második esztendeje jelenik már meg és pedig fokozódottan sikerült szerkesztésben — amellett, hogy megbecsülhetetlen ügyességgel és szellemes ötletességgel tesz propagatorikus szolgálatokat a Társulat kiadványainak és nemes törekvéseinek, valóságos kincsesháza az értékes közleményeknek, lelkes buzdításoknak, irányításoknak, okos útbaigazításoknak és hasznos adatoknak. Hogy mi minden van ebben a pompásan megszerkesztett 300 oldalas kis könyvecskében, az szinte hihetetlen. Nem is vállalkozunk felsorolására, csak megjegyezzük, hogy vagy husz kitérő kis dolgozat is van benne a legváltozatosabb témakörből olyan tollakból, mint *Prohászka*, *Zichy Gyula* gróf, *Giesswein*, *Mihályfi*, *Izsóf*, *Görcsöni*, *Schütz*, *Ember K.*, *Dreiszigler* stb., stb. Szerkesztője, *Wohlmuth Ernő*, a legteljesebb elismerést érdemli. Lehetetlen, hogy ez a könyvecske kedves és — ha így halad — évről-évre nagyobb örömmel fogadott vendége ne legyen minden tanítónak s mindazoknak, akik a Szent-István-Társulat s tanúgyunkkal kapcsolatos dolgok iránt érdeklődnek».

Nincs a hazai hirlap- vagy szakirodalomban számottevő tényező, mely a legteljesebb elismerés hangján nem

irt volna az Evkönyvről. Mindannyia elismeri e könyveskének a katolikus népnevelésügy előbbrevitelére való nagy hatását és hangsúlyozza azt a páratlan, áldozatkésztséget, mellyel a Szent-István-Társulat a katolikus tanítói kar iránt érzett őszinte megbecsülését fejezte ki akkor, amikor az Evkönyvet ingyen juttatta minden egyes tanító kezébe. És a katolikus tanítóság e ténynek teljes tudatával fogadta az Evkönyvet, aminek élénk bizonyosságai úgy az egyesek, mint egyesületek részéről tömegesen érkező köszönő-nyilatkozatok. A *Népnevelés* és a *Tanítók Evkönyvét* nagy áldozatok árán kiadó Szent-István-Társulat teljes mértékben rá is szolgált az ezek jótéteményét nagyon érző tanfériának őszi megaláztatására és elismerésére.

Olesó baromfityénzési könyvek. *Hroblay* Emil, m. kir. gazdasági felügyelő kiváló baromfityénzési szakkönyveit a legszegényebb érdeklődőknek is megszereshetővé tette az által, hogy a *tyúk-, pulyka-, lud- és kacsatényénzést* tárgyaló három gyönyörű munkáját, melyek 500 oldalon 230 képpel ezen hasznos gazdasági ágazatot igen tanulságosan és kimerítően tárgyalják, 15 korona boltiár helyett bérmentve csupán 5 korona beküldése ellenében bárkinek megküldi.

Egyetlen egy háznál sem volna szabad e hasznos könyveknek hiányozni s a laikusoknak is élvezetes olvasmányt nyújtanak. Megrendelhetők szerzőnél Kolozsvár, Ferenc József-ut 5.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Fehér Ipoly. A benedek-rend a következő gyászjelentést adta ki: A pannonthalmi szent Benedek-rendi főapátság szomerü, de Isten akaratan megnyugvó lélekkel tudatja, hogy tetszett a Mindenhatónak szeretett atyját, nagyméltóságú és főtisztelendő *dr. Fehér Ipoly* urat, a Szent-Márton hitvalló püspökről nevezett pannonthalmi Szent-Benedek-rendü főapátsági egyháztérületnek főpásztorát, Pannonthalmának és a Magyar Szent Korona alá tartozó ugyanezen rendü összes apátságoknak főapátját és örökös elnökét, O. es. és apostoli kir. Felségének valóságos belső titkos tanácsosát, a főrendiház tagját, a II. osztályú vaskorona-rend és a Ferenc József-rend lovagját, a szerb királyi Szent-Száva-rend középkeresztését, az Orsz. Közoktatási Tanács második elnökét, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagját, bekebelezett theologiai doktort, stb. rövid betegség folytán bekövetkezett végelgyengülés által, a végszentségek ájtatos felvétele után, életének 68. szerzetesi hivatásának 51., áldozarságának 45. és főapáti méltóságának 18. évben Magához venni. A kedves elhunytinak temetése az előbb bemutatott engesztelő szentmise után, október 30-án reggeli 9 órakor lesz. Kegyes Ur Jézus, adj neki örök nyugodalmat! Kelt Pannonthalmán, 1909. október hó 27-én. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács elnöksége a magyar kath. tanítóság őszinte gyászát a rendhez intézett részvétírásban fejezte ki.

Az Országos Kath. Iskolaegyesület közgyűlése. Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület f. évi közgyűlését november hónap 17-én délután 5 órakor Budapesten, a Szent-István-Társulat dísztermében tartja meg. A közgyűlésen a szokásos díszelőadást *dr. Andor György* prelátus-kanonok tartja «Az erköles és iskola» c. témáról.

Néhány szó a Tanítók Evkönyvéről. Azt hiszem, eddig már minden kath. tanító megkapta az egyházmegyei hatóság útján a Szent-István-Társulattól a *Tanítók Evkönyvét*. Hogy mily becses kézikönyv ez a

tanítók kezében, azt mindegyikünk jól tudja, ha tartalmát átolvassa. Olvastuk erre vonatkozólag a különféle lapok elismerő nyilatkozatait is. En sem kritikát nem akarok róla mondani, sem dicsérni nem óhajtom most, hanem azt gondolom, az összes kath. tanítók szíve szándéka szerint cselekszem, midőn a Szent-István-Társulatnak a tanítókkal szemben kimutatott előzékenységet és jóakarátát nyíltan *megköszönöm*. Sokat tett a tanítóságért a Szent-István-Társulat a múltban és erős bizodalomunk van arra nézve, hogy a jövőben is jóakarónk lesz. De ha a Szent-István-Társulat már oly sok ízben megmutatta, hogy ügyeinket szíven viseli, kötelességünk nekünk is ezt valamivel viszonzni; szerintem legjobban tehetjük ezt azzal, ha könyveit terjesztjük, célját és törekvéseit támogatjuk, annnyival is inkább, mert a mi célunk és törekvésünk is ugyanaz, t. i. a népet oktatni. *Huszárik Béla*.

Tanítói jubileum. Szép ünnepélyt rendezett Csata harsmegyei község lakossága tanítójának *Dudich* Istvánnak tiszteletére 40 évi tanítósága és nyugalomba vonulása alkalmából. Az ünnepélyt Te Deum előzte meg, mely után a község lakói, kik ezen a napon beszüntették a munkát, az iskolában gyülekeztek, hol *dr. Zelenyák* János lekeri plébános volt országgyűlési képviselő, iskolaszéki elnök méltatta az ősz tanító érdemeit, ki 36 éven át működött Csata községben, melynek apraja nagyja az ő tanítványa volt. A község lakossága egy remek ezüstserleggel lepte meg az ünnepeltet s nevére alapítványt tesz egy szegényszorsú iskolásgyermek taníttatására. A jubilans megalóttan mondott köszönetet a szép ünneplésért.

Negyvenhét évig tanító. Godisa, baranyamegyei kis községben egy helyen való működésének 40-ik esztendőjében vonul most igazán jól megérdemelt nyugdíjba *Gründtner Simon* róm. kath. tanító, ki 47 évi tanítói működés után is friss egészségnek örvend. Ő azon öreg és szerény javadalmaszú tanítók közé tartozik, kik régóta várták fizetésük megjavítását, miközben azonban mindig buzgóan működtek szerény körükben. A kath. tanítók azon tagjai közé tartozik, ki tiszta német iskoláját tiszta magyarrá változtatta át, a község német lakói pedig kivétel nélkül beszélnek magyarul. Az új törvény neki is meghozta a régen megszolgált fizetéstöbbletet és a 200 kor. személyi pótlékot. Adja Isten, hogy még soká élvezze! *Egy volt tanítványa*.

25 éves áldozári jubileum. *Bodnár* Gáspár képzőintézeti tanárt a róm. kath. főpüspöki tanítók, úgy is mint a képző gyakorlat iskolájának tanítói, negyedszázados áldozári jubileuma alkalmából barátságosan üdvözölték. *Mondik* Endre igazgató-helyettes tolmácsolta a testület tiszteletét, üdvözölte benne a kiváló pedagógust és tanárt, a mesterek mesterét, aki a tanítóképzés terén nagy érdemeket szerzett. Amit a folytonos önképzés, tanulás útján szerzett, azt igyekszik tanítványaiba átültetni, átadni, úgy az elméleti paedagógia, mint a gyakorlati tanítás terén ügyes és képzett ifjak kerülnek ki keze alól, mitbizonyít az a körülmény, hogy a helybeli képzőből kikerült okleveles ifjakat az ország bármely községében, — ahová pályáznak — rendszeren megválasztják. Itt van az ő érdeme! Őszintén és baráti szeretettel óhajta és kívánja a tanítótestület, hogy erőben, egészségben érje meg a félszázadot. Neveljen a hazának és egyháznak sok derék tanítót. Az elmondottakra ünnepelt válaszolt, elmondta, hogy mint tanító fia, egész ifjúkora óta a tanítósággal érzett, érez ma is, mindig arra a célra törekszik, hogy megfeleljen annak a nagy és magasztos feladatnak, melyre vállalkozott: derék, vallásos, hazafias és képzett tanítókat nevelni. (H. Sz.)

Tanítók köszönete. Kivonat a Tata és Kisbérvidéki róm. kath. néptanítók együletének 1909. évi szeptember hónap 23-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből. *Szeywarth* Gyula kartárs hálás szavakkal emlékezik meg a *Szent-István-Társulat* ama szives készségeiről, a mellyel a kath. iskolákat olesó és igen jó tankönyveivel ellátja, a szegényebb iskolákat segélyezi, sőt a tanítók szellemi szükségleteiről is bőkezűen gondoskodik. Ujabbban a *Tanítók Evkönyvé*-vel ajándékozta meg a tanítóságot.

Indítványozza: mondjon a közgyűlés köszönetet a *Szent-István-Társulat*-nak, azon szíves áldozatkészségeért, a mellyel az összes kath. tanítószágot megajándékozta a *Tanítók Évkönyvé*-vel. A közgyűlés kitörő lelkesedéssel fogadja az indítványt. A *Szent-István-Társulat* törekvéseinek és céljainak a megvalósítását a keresztény Magyarország felvirágozására, megerősítésére minden egyes tag odaadó munkásságával, igaz lelkesedéssel nemcsak szolgálja, hanem teljes buzgósággal élete céljául tüzi ki. Minthogy az igazi, lelkes tömörülés a hálának, a köszönetnek is fő ereje, a közgyűlés határozza: *A Tata és Kistérségi római katolikus néptanítók egyesületének minden egyes tagja köszönetet mond a Szent-István-Társulatnak szíves ajándékáért; de akarja, hogy az egyes tagok hálaköszönetét egy csoportba kötve hozzássék tudomására a Szent-István-Társulatnak azzal, hogy a mai közgyűlés jegyzőkönyvének ezen pontja teljes szövegével közöltesse a Szent-István-Társulat nagyméltóságú Elnökségével.* A kivonat hitelül Szöny, 1909. évi október 5. Hegedűs János elnök. Orbán József főjegyző.

Halálozás. A ráckevei anyaegyházhoz tartozó Sziget-Becse fiókköztség érdemes kántortanítója egy évi nyugalomba vonulása után elhunyt Ráczkevény f. évi okt. hó 24-én 65 éves korában a halotti szentségek ájtatos felvétele után. Működési helyéről Sziget-Becsi és Peregről tanítványai és a szülők nagy részvétele mellett 25-én kísértetett örök nyughelyére, a szent Domonkosról nevezett sírkertbe. Áldás emlékére! Az örök világosság fényeskedjék neki!

Szerkesztői üzenetek.

K. J. A kérvény a miniszter úrhoz intézendő. Mellékletek: keresztlevel, működési bizonyítványok, szegénységi bizonyítvány. — T. G. Mély sajnálattal olvastam a levelet. Tehát fogyunk. Az említett értekezés beküldését kérem. — Sz. L. Köszönet az értesítésért. L. N. 1. A főtanítói állás azt illeti meg, akinek azt, érdemeire való tekintettel, az egyházi főhatóság adományozza. Lehet főtanító az osztálytanító vagy a kántortanító, sőt a kor sem határoz. 2. A nyugalomba vonult tantestületi képviselőt az iskolaszéki ülésen az helyettesíti, akit azzal — választás útján — a tantestületi tagok megbiznak. 3. A nyugdíjas tanító nem képviselheti a tantestületet; ez a küldetése a nyugdíjaztatással önkényt megszünt. — N. J. A kath. iskolában, tekintet nélkül arra, hogy élvez-e a tanító államségélyt vagy nem, a nagymélt. püspöki kar által 1905-ben kiadott kath. népiskolai tanterv a kötelező. A nem magyar tanítási nyelvű iskolában a magyar nyelv az 1907. évi XXVII. t. c. alapján kiadott tanterv szerint tanítandó. 3. Igen, küldje be. — T. M. Köszönet az értesítésért. K. E. Köszönet. — Érdeklődő. Igen, kötelezhető. — H. V. Beérkezett. Felhasználjuk. — K. Gy. Közzétettük. — H. B. Közzétettük. Erős a reményünk, hogy a közóhaj teljessélni fog. Viszont a kath. tanítósnak is kötelessége a Szent-István-Társulat nemes áldozatkészségét lehetővé tenni azzal, hogy a Társulat kiadványait használtatja az iskolákban és az irodalmi kiadványokat betolyásával a nép között terjeszti. — **Többeknek.** Farkas Zsigmond plébános, a «Hosszú élet jó egészség» szerzője lakik Hangács (Borsod m.).

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Pozsonyalmási róm. kath. kántortanítói állásra nov. 8-ki határidővel pályázat hirdettetik. Javadalmazása: Megfelelő lakás. 6 hold szántóföld. 33 pozs. mérő roz. 40 köbméter bükhasábfá. Kézpénzben kántori járandóság összes címek után 420 kor. Tanítói járandóság 1000 kor. Választás nov. 10-én lesz. Az állás lehetőleg azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények almási iskolaszékre címzendők főt. Mellítsek Adolf kerületi tanfelügyelőnek Nagy-Lévárdra küldendők. 856 1—1

Szimón (Komárom m.) nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állás november 18-án pályázattal betöltetik. Javadalom: 3 szoba, konyha, éléskamra, fűskamra, istálló, kocsiszín és kert. Föld és egyéb jövedelem címén 1915 kor. Azonkívül 21² hold kerti föld vagy annak fejében természetbeni munkaváltás. Felszerelt kérvények november 15-ig az iskolaszék elnökségéhez Szimőre küldendők. Állás azonnal betöltendő. 840 1—1

Burszentmiklós (Pozsony m.) községben fennálló háromtanítós róm. kath. népiskolánál az egyik osztálytanítói állásra november 7-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazása: egy butorozott szoba, a községtől 800 korona, 20 kor. kertületmenny, 126 kor. faátalány, melyből a tanterem is fűtendő és 114 kor. államségély. A fát a község befuvarozza. Pályázhatnak csakis férfitanítók. Kötelessége egy tanteremben tanítani és a kántori teendőkből segédkezni. Az állás azonnal elfoglalandó. *Necseszék Károly*, pléb., isksz. elnök. 841 1—1

Az **andódi** (Nyitra m.) kántortanítói állásra pályázatot hirdetek november 7-ére. Fizetése díjlevél szerint 1000 kor. Új lakás. Földek bérbeadva. Érsekújvári plébániahivatal. 842 1—1

A felsőszelii plébániához tartó **alsószelii** fiókköztségben (Pozsony m.) levő róm. kath. népiskolánál nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra november 10-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazása: kétszobás lakás, konyha mellékhelyiségekkel, gazdasági épület és házikert. Ót magyar hold 218 □ öl szántó 208 korona értékben. (Jelenleg 70 koronájával bérbeadva.) Kézpénzfizetés 500 kor., stóla 80 kor., négy szekér széna 80 kor. értékben. Államségély 132 kor., összesen 1000 korona. Tannyelv magyar. Választás november 10-én délután 3 órakor. Személyes megjelenés kívántatik. Kérvények a felsőszelii plébániahivatalhoz küldendők. 848 1—1

Merőcze (Nyitra m., posta Alsóvásárd) róm. kath. iskolaszéke nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: két szoba, konyha, kamra, istálló és kert. Szántóföld 200 kor., tüzelőfa 55 kor. 38 fillér, 108 kor. értékű párbér, hitfelekezeti községi pénztárból 400 kor., stóla 40 kor., offertorium 6 kor., misealapítvány 15 kor., állami kiegészítés 200 kor., személyi pótlék 150 kor. Törvényes korpótlék biztosítva. Tótnyelv ismerete kívántatik. Folyamodványok november 14-ig *Stefanovich János* plébánoshoz Merőcze küldendők. Személyes megjelenés előnyös. Vasuti állomás Galgócz, jövő májusban Merőcze. 850 1—1

Kisülésen (Bars m.) kántortanítói állás betöltendő. Pályázhatnak okleveles egyének, akár férfi, akár nő. Javadalmazása: lakás és 2 kat. hold és 700 □ öl szántóföld, 1 hold és 542 □ öl rét, 1 hold és 43 □ öl legelő és 200 □ öl kert. Legeltetési jog 3 darab szarvasmarhára és 2 darab sertésre, 16 ürméter fa, 121² hektoliter roz. és ugyanannyi árpa. Munkaváltás 84 kor., tandíj 290 kor. Stóla jövedelem 52 kor., a többi államségélyből lesz pótolva. Pályázati határidő november 7., ugyanakkor választás is lesz. Kellően felszerelt kérvények *Margorin István*, iskolaszéki elnök címére küldendők Nagyüles, u. p. Ujbánya. 843 1—1

Nagypaka (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszéke a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: két

padlózott szoba, konyha, kamra, istálló, fakamra, 6 hold szántóföld, 695 □ öl szérűs kert. Államsegély: 422 kor. Párber: 40 pozs. mérő rozs és 30 kor. Tandij: 265 kor. Alapítványok után 13 kor. Mindennapi misék és stóla körülbelül 200 kor. 4 öl tűzifa házhoz szállítva. Korpótlék államsegélyből. Személyes megjelenés kívántatik, de az utiköltség nem lesz megfizetve. Kérvények *nov. hó 15-ig Bács János* plébánoshoz küldendők Nagypaka. (Posta és vasúti állomás helyben.) Választás nov. 16-án. Az állás azonnal betöltendő. 864 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A **bozókisabadii** (Zólyom m.) fiókközség róm. kath. tanítói állomásra *november 7-ig* pályázat hirdették. Fizetés államsegéllyel 1000 kor. Tanítvány magyar-tót. Folyamodványok kelően felszerelve helyi iskolaszékre címezve tót. *Truchly Andor* plébános, isksz. elnöknek, Száspölcse-re küldendők. 863 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A **gyergyóremetei** róm. kath. főkantori állásra az egyháztanács újból pályázatot hirdet. Javadalma: 1. Évi 1000 kor. fizetés penzkepeből. 2. Stóla és misédijjeltemény átlagos számítás szerint évenként 400 korona 3. 10 hold tagosított elsőosztályú birtok, mely 300—400 koronát jövedelmez. 4. 16 hold fenyoerdőnek az erdészeti hivatal által engedélyezendő használata. 5. Jó lakás gazdálkodási épületekkel és veteményes kertekkel. Kötelességei: 1. Az összes kántori teendőknél jól képzett teljesítése. 2. Az állami iskolában a hitoktató akadályoztatása esetén a hittan tanítása. 3. Az állami iskolában heti egy óra alatt, úgyszintén az ifjúsággal is alkalmas időben az egyházi énekek betanítása. Pályázhatnak okleveles kántorok, kik fedhetetlen életűek, a kántori teendők végzésében kellő gyakorlattal és jó énekítő képességgel bírnak. A pályázók tartoznak saját költségeiken folyó *ev. november 21-én* délelőtt nagymise alatt s végeztével a külön kántori próbán is résztvenni. A pályázatok kelően felszerelve *november 14-ig* a lelkesi hivatal címére beküldendők. Gyergyóremete (Erdély) a. p. Ditró (Csik m.). *Az egyháztanács.* 844 1—2

A nyugdíjazás folytán megüresedett **csikszentmihály-ajnádi** róm. kath. kántortanítói állomásra az egyháztanács *november 30-iki* határidővel pályázatot hirdet. Ezen állomás járandóságai a díjlevél és más okmányok szerint a következők: 1. Többnyire készpénzben fizetett kepe, a hívektől 794 kor. 2. Fakepeválság a patronus község pénztárából 120 kor. 3. Az 1140 □ öl kert 7 hold 118 □ öl szántó, 19 hold 132 □ öl területű kaszáló birtok jövedelme évenként a díjlevél szerint 430 kor. 4. Birtok váltásági tőkepenz kamatja évenként 32 kor. 5. Ájtatos alapítványi tőkék kamatja 19 kor. 64 fillér. 6. Stóladíjakból, temetések és kézi misék után 200 kor. 7. Erdőlési és legeltetési jog értéke díjlevél szerint 240 kor. 8. Az arra jogosultnak korpótlék államsegélyből. 9. A lakásban van 2 lakószoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 pince külön udvarral; továbbá esür, istálló, sertés és majorságot, sütőház, veteményes és gyümölcsös kert. Kötelességei: 1. Az osztott iskola egyik tantermében az összes tantárgyak önálló tanítása, a népoktatási törvények kívánalmainak megfelelően. 2. Az összes kántori teendőknél, nemesak az anya, hanem a filiális ajnádi templomban is végzése: litániák és rózsafüzér előimádkozásával, a plébános utasításai s a helyi gyakorlat szerint. Pályázni akaró egyéneket kéri az egyháztanács, sziveskedjenek pályázatukat, tanítói és kántori oklevelek, s esetleg eddigi működésükről szóló bizonyítványokkal felszerelve, a csikszentmihályi plébániahivatalhoz a pályázati határidőig beküldeni és a közbeszó vasárnapok valamelyikén kántori próbatételre megjelenni. Az állomás püspöki kinevezés után mielőbb elfoglalandó. Csikszentmihályon. (Posta, vasútállomás helyben.) *Az egyháztanács.* 865 1—2

A **nagyszabadi** róm. kath. Terézvárosnál megüresedett egyik nevelőtanítói állásra pályázat hirdették. Fizetés évi 800 kor., lakás fűtés, világítás. Pályázni

őhajtó okleveles tanítók folyamodványait *f. hó 31-ig* küldjék be. *A Terézvárosi igazgatósága.* 838 1—1

Győri püspöki megye.

A **Völcsej** (Sopron m.) községben róm. kath. osztálytanítói állás van üresedésben. Pályázhatni *november 6-ig*. Az állás azonnal elfoglalandó. Fizetés: a polg. község pénztárából 600 kor., 4 köbm. fa, államsegélyből 400 kor., egy szoba a szükséges butorral. Kötelesség: I—II. évf. vezetése, az ismétlős leánygyermekoktatása, a gyermekeket köznapokon templomba kísérni és reájuk felügyelni, a kántoriakban segédkezni. *Az iskolaszék.* 854 1—1

A **bokodi** róm. kath. iskolaszék lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 pince, 2 istálló és konyhakertből álló lakás, 10 hold szántóföld, melynek bérlete a díjlevél szerint 148 kor., munkaváltásig 140 kor., 25 p. mérő rozs és 4 öl tűzifa a házhoz szállítva. Készpénz a hitközségtől 162:50 korona. Ájtatos alapítványok után 17:40 kor., vallás- és tanulmányalapról 84:84 kor., stóla 9 kor., Nemeskay-alapról 16:80 kor., összesen 832 kor., melyet az állam 1000 koronára egészít ki. Pályázati határidő *november 14.* a személyesen megjelenők előnyben részesülnek. A kérvények *Pájer István* plébános, isksz. elnökhöz küldendők. Bokod (Komárom m.) *Az iskolaszék.* 857 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **szakmári** (Pest m.) róm. kath. kántortanítói állásra a *november 12-ig* pályázat hirdették. Jövedelme: természetbeni lakás 479 □ öl kerttel. (Megjegyzend: hogy a kertet jelenleg a község használja faiskolának, évi 20 korona kárpótlás fejében, azonban pár év múlva a kántortanító haszonélvezetébe fog visszaszállni.) Tanítói fizetés készpénzben 760 korona, havi előleges részletekben a község pénztárából. Kántori fizetés 120 kor., ostayasításért 20 kor., szintén a község pénztárából, félévi részletekben. Stólaiból: öreg halottól 1 korona, kis halottól, 50 fillér, avatási 40 fillér, esketési 1 kor. 06 fillér. Hirdető céduláért 24 fillér. Kóporsós misékért 80 fillér, jegyesek miséjeért 60 fillér, énekes színes nagymiséért 52 fillér. Jogosultnak a törvényes korpótlék. Kérvények: tanítói és kántori oklevéllel s egyéb okmányokkal együtt november 12-ig a szakmári róm. kath. iskolaszék s a községi képviselőtestületre címezve főtiszteltető *Makay Gábor* esperes úrhoz Akasztó, (Pest megye) küldendők. Próbaéneklés és választás november 15-én délelőtt fog megtartatni. Az állás azonnal elfoglalandó. Megválasztott tartozik a Kalocsai érseki róm. kath. tanítóegyesület tagjává lenni. *Kanyó Tamás*, iskolaszéki elnök. 849 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **mezőtelegi** róm. kath. kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: természetbeni és készpénzben államsegéllyel 1000 kor. Lakás: két szoba, konyha, kamara, kert. Pályázati határidő *nov. 1.* Folyamodványok *Kovács József* espereshez küldendők. 853 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **óváraljai** (Trencsén m.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdették. Fizetése államsegéllyel 1000 kor. természetbeni lakás. Pályázhatnak okleveles tanító s tanítónők. A megválasztott szállítási költségre igényt nem tarthat. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő *nov. 6-ig*. Pályázat betérjesztendő iskolaszéki elnök címére Trencsén-Várnára. 855 1—1

Pécsi egyházmegye.

A kath. Patronage-Egyesület **püspöknádasdi** Julia-neum fiú nevelőintézetének igazgatósága tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 70 kor. havonként, butorozott szoba, teljes ellátás. Kötelmei: az intézet növendékeit naponként négy órán elemi ismeretekre tanítani, a növendékek feletti felügyelet gyakorlásában résztvenni és irodai teendők végzésében segédkezni.

A kötelezettség egyelőre 1910. aug. 31-ig szól. Pályázhatnak nőlen kath. férfitanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények Julianeum igazgatósága (Püspök-nádasd, Baranya m.) címére küldendők. 845 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Osgyán (Gömör m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: 900 kor. államtól, 100 kor. hitközségtől, 10 kor. kertilletmény, butorozott szoba. Kötelessége a kijelölendő osztályok és ismétlő iskola vezetése. Kántorságot szükség esetén végezni tudó előnyben részesül. Határidő *nov. 10.* Állás 15-én elfoglalandó. *Iskolaszék.* 851 1—1

Mucsényi (Nógrád m.) kath. tanítói állás betöltendő. Javadalmazás: 1000 kor. kézpénzben. Választás napja *november 11.* Pályázati cím: *Gallus Péter* plébános Rapp (Nógrád m.). 846 1—1

A **czeredi** róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett második tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása 100 kor. a hitközségtől, 900 kor. államsegély, lakás két szoba, konyha, éléskamra. Tartozik a kijelölendő tanköteleseket a törvényes időben tanítani, az összes leányokat kézimunkára is. Az állás január 1-ig elfoglalandó. Okleveles tanítónő pályázók okmányolt kérvényeiket *november 30-ig* róm. kath. plébániahivatalnak küldjék. *Fodor József* plébános. 860 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Szigetszentmártoni kántortanítói állásra új pályázat hirdettek a «Népnevelő» 41. számában közölt feltételekhez, még 300 kor. személyes pótlék jár. A pályázati határidő *november 3.*, a választás november 4-én lesz, személyes megjelenés kívánatik. A kérvények az esperesi hivatalhoz Csepelen (Pest m.) nyújtandók be. *Steiner János*, plébános. 814 2—2

A székesfehérmegyei **Gúttamási** főkegyházközség róm. kath. iskolájához németül is tudó kántortanító keresetik. Javadalma: Törvényes lakás házikerttel. Tisztán tanítói jövedelem: Cselédektől 2 1/2 pozs. mérő rozs és 4 kor. kézpénz. Tisztán kántori jövedelem: A községtől 900 □ ol szántóföld. Stóla körülbelül 10 kor. 5 fogadott ünnepi miséért 5 korona. Borpénz 50 korona. Községjövedelem: A hitközségtől 11 pozs. mérő búza. 11 pozsonyi mérő rozs. 10 méter tűzifa házhoz szállítva és megvágva. 5 hold jóminőségű szántóföld. Ezeket a hitközség megszántja és a trágyát azokra kihordja díj nélkül. Azonfölül a kert és kis szántóföld termését beszállítja. Marha és sertéslegeltetés ingyen. Kézpénz a hitközségtől 40 korona. Az egyházmegyei Szent-Imre alpból 148 kor. A törvényes fizetékieszkészítésért államsegélyt kér az iskolaszék. Míg ez kiutalványoztatik, havonként 30 koronát fizet a hitközség a tanítónak; azonban a hitközségnek ezen kötelezettsége az államsegély elnyerésével megszűnik. Kötelessége a tanítónak a mindennapi és ismétlőiskola vezetése és a kántori teendők végzése. A választás *november 7-én* történik. Az állomás azonnal elfoglalandó. Kérvények a róm. kath. Iskolaszéknek küldendők Gúttamási-ba, u. p. Isztimér. (Fejér m.) 847 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **puczói** róm. kath. kántortanítói állomásra *nov. 11-ig* pályázat hirdettek. Összjövedelme 1250 kor. A kérvények *Hanzély Ferenc* lelkész, isksz. elnök címére küldendők Puczóra (Árva m.), p. Medzibogy. 858 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Vizlendvai (posta Szarvaslak, Vas m.) róm. kath. kántortanítói állásra *november 11-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme megfelelő lakás kerttel, tanítói 607 kor., kántori különböző forrásokból 534 kor., egyházzfi 142 korona. Kötelessége egyik tanteremben tanítani, az összes kántori valamint a templomi teendőkről gondoskodni. Nyelv: magyar, vend, német. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 859 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Ajkarendeken a nyugdíjazás által megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Közbejött akadályok miatt a választás szeptember 28-án megejthető nem lévén, pályázati határnapul *nov. 16.* reggeli 9 órája tüzetik ki. Pályázati feltételek a «Népnevelő» 38. számában olvashatók. Az állás azonnal elfoglalandó. 862 1—1

A **nagyvadai** (Zala m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Evi jövedelme lakáson és kerten kívül kézpénz-, föld- és terményekben 1500 korona. Kötelmei a díjlevélben vannak leírva. A kellően felszerelt kérvények *november 16-ig* alulirothoz küldendők. A választás november 18-án fog megtartatni, mikor is pályázók személyesen jelenjenek meg, hogy orgonálással egybekötött éneklési képességüket bemutassák. Utiköltség nem lesz megtérítve. Nagyvada (posta Zala-Szabar). *Gyürkis Anaklét*, plébános. 839 1—1

Ha azt akarja, hogy növendékei gyorsan és játék közben jussanak a szükséges számtani ismeretekhez, akkor rendelje meg azonnal a Boda-féle mechanikai számoló-szerkezetet,

melyet miután rajta mindent szemléltethetünk 6 tanítotestület az eddig ismert számológépek között a legkötelesebb számolóeszköznek nyilvánított, az országos tanszerbíráló bizottság kezében bírálta a veszprémi megyés püspök úr 6 excellenciája 1000 koronával jutalmazott, s az egyházmegye iskoláinak kizárólagos beszerzésre ajánlott. Betűk beillesztése és azok hangoztatása által az olvasás-tanításnál is sikerrel alkalmazható.

Ára: 20-as körű K 24.— 100-as körű törtek, területszámítás, méter szemléltetése s olvasóköszülékkel és utasítással együtt K 40.— Tanerőknek, ha sajátjukból rendelik, 10% kedvezményt adók.

Megrendelhető: BODA BÉLA tanítónál, Rígács, Zalamegye, u. p. Ukk. 805-1

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület szerződést kötött a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a Kath. Egyházi Javaknak Biztosítása érdekében.

Az iskolaegyesületnek ezzel az a szándéka, hogy az összes egyházi javak: püspökségek, káptalanok, szemináriumok, szerzetesrendek vagyona, az egyes egyházmegyék területén levő templomok, iskolák, plébániák, tanítói lakások stb. egy helyen és pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosítottassanak s az abból befolyó jutalékok az Iskolaegyesületet illessék meg kath. céljaink és érdekeink szolgálatára. Ezeknek a javaknak biztosításán kívül felvette munkakörébe a magánfelektől szerzendő biztosítási ügyletek lebonyolítását is a tűz-, jég- és életágazatban. Ez utóbbiak biztosításait az alapszabályok szerint megalakítandó plébániai csoportok útján kívánja lebonyolítani. Amiért is felkérjük a plébános, káplán és tanító urakat, legyenek szívesek ebben a munkálkodásunkban bennünket támogatni. — A Gazdák Biztosító Szövetkezete az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesülettel egyetértve egy központi irodát szervezett a biztosítási ügyletek lebonyolítására, ami

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám

(Gazdák Biztosító Szövetkezete) alatt van, érdeklődők ide szíveskedjenek felvilágosításért fordulni, amit minden esetben mindenkinek készséggel fogunk megadni.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület központi irodája.

38 12—24

Somogyhárságyra osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme 200 kor. a községtől, 800 kor. államsegély. Egy bútorozott szoba, kertilletmény vált-sága fejében fűtés és takarítás. Kötelessége a hitköz-segi iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni, jelenleg az I. és II. vegyes osztályt, a kántoriakban segédkezni, a gazdasági ismétlődően a közismereti tantárgyakat elő-adni, az egyházmegyei «Gondviselés» című nyugdíj, valamint a ker. kath. tanítóegyesület tagja lenni. Tan-

nyelv-magyar, az anyanyelv német. Határidő november 7. Az állás azonnal elfoglalandó. *Friedrich Antal*, plébános. 861 1-1

Nyilttér. *Dr. Boda Béla* úrnak. Főcélom, minél jobb számgép létrejötte. Szívesen kiadom tehát bir. bizottság nélkül is az 1000 koronát, azért kérem a 41. számban hirdetett munkája ismertetését. *Dr. Eben Mihály* plébános, Nagykörös. 852 1-1

Fényképezőgépek,
valódi párisi színházi látszóvelek és a világhírű Hensoldt-téle prizmas fávészőveket csekély havi törlesztésre szállítja

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. k., Nagymező u. 21.
Kerjen „F” jelű árjegyzéket.
Nagy raktár fényképezési cikkekben.
41-III.

RÓMAI KATHOLIKUS
LEMNI NÉPISKOLA

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK
45×60 cm. nagyságban, rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezről, fehérzománc alapfestéssel, tekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonkint **10 koronáért** megrendelhetők. ♦♦♦♦

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társ.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.
278—

Elsőrendű légszívó-rendszerű harmonikumok specialis beszerzési forrása Monarchiában.

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK.
Ausztria-Magyarországi képviselő e:
Hörl Nándor, Pozsony,
Ventur-utca 24. szám.
ÁRJEJZÉK INGYEN.
Főtiszt, papság és tanároknak részletfizetésre. Üzletek: Lipse, Szt-Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

Az új miniszteri tantervhez és utasításhoz alkalmazott, teljesen átdolgozott ötödik kiadása hagyta el legközelebb a sajtót **Juhay Antal**

A GYERMEK ELŐ TANITOJA

című nagy vezérkönyvének, mely az elemi népiskola első osztálya számára előírt összes tantárgyak tanításában kalauzolja a tanítókat.

Az 512 oldalra terjedő kötetből különösen **AZ ÍRVAOLVASÁSSAL, SZAMTANNAL ÉS A BESZÉD-ÉS ERTELEMGYAKORLATOKKAL** foglalkozó részeket emeljük ki, amelyekben az egész évi anyagot módszeresen kidolgozott gyakorlati leckékben ismerteti a szerző. E kötet használata mellett minden más vezérkönyv nélkülözhető az első osztályban.

ÁRA FÜZVE 6 KORONA.
Ugyanezen szerzőtől megjelent:
A második osztály vezérkönyve. Második kiadás. Füzve ... 6 K
A harmadik osztály vezérkönyve. Füzve 5 «
A negyedik osztály vezérkönyve. Füzve ... 5 «
Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (Budapesten, IV., Keckeméti-utca 2.) és minden hazai könyvkereskedőnél.

Orgona-harmonikumokat mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA
Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmonikumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkal templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig. Tanároknak s lelkészeknek különös szíveskedéssel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

Tanítónők és Tanítók! Kérjék mindenkor és ajánlják mindenütt a valódi «Patria» pótkávé, mely megbízható főgyökere magyar gyártmány, minden csomag és doboz «Patria» szerződésünk szerint az «Eötvös-Alap»-nak hasznot hoz, miért is erkölcsi kötelességünk ezen kitértő gyártmányt ajánlani, mely minden kiállításon az első díjat nyerte és minden üzletben kapható. **Zamatos, színdus, jó kávé** csakis a 264

valódi „PATRIA” pótkávéval

készíthetünk, mely a legjobb hazai nyers anyagokból a leggondosabban készült és **minősége** minden más gyártmányt felülmul.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.

XV
N
A M
Meg
vasár
Meg
oktata
Elő
Kéz
Köz
állam
nevez
a tan
tehat
hogy
szavu
útját
társad
vényh
az é
amely
napi
a ku
leköt
eszm
hagy
kozás
nyilvá
gond
Ho
A
nünk,
nevel
erköl
talál.
alsób
kötele
nevel
iskola
a tan
iskola
lezett
morú
a csa
része
amely
beli
csalá
erköl
erköl